

ПАМ'ЯТКА

**Бухоблік при формуванні,
збільшенні, зменшенні
статутного капіталу,
розрахунках з
засновниками при виході з
ТОВ**

Внески до статутного капіталу

Документальне оформлення внесків учасників до статутного капіталу

1. Грошові кошти

Якщо вклади вносяться до держреєстрації ТОВ, то у банку відкривають поточний рахунок для формування статутного капіталу. Процедуру відкриття такого рахунку та правила зарахування на нього коштів засновників (учасників) для формування статутного капіталу встановлюють п. 46 -48 Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, затвердженої постановою Правління НБУ від 29.07.2022 № 162.

На рахунок зараховуються кошти засновників (учасників) для формування статутного капіталу новостворюваної юридичної особи до її державної реєстрації як юридичної особи. Цей рахунок починає функціонувати як поточний тільки після одержання банком відомостей та установчих документів з ЄДР. Рахунок закривається в разі відмови в державній реєстрації юридичної особи на підставі письмового звернення із зазначенням підстав закриття рахунку, підписаного особою, уповноваженою засновниками (учасниками) новостворюваної юридичної особи на закриття рахунку, а кошти перераховуються засновникам (учасникам).

Якщо підприємство вже зареєстроване, кошти до статутного капіталу можна вносити на поточний рахунок або через касу ТОВ.

Підтвердженням вкладу буде **платіжна інструкція або квитанція до прибуткового касового ордера. Призначення – “Внесок до статутного капіталу”**.

2. Майно

Передачу майна до статутного капіталу ТОВ оформлюють **актом приймання-передачі** у довільній формі.

Бухоблік вкладів

ТОВ відображає статутний капітал на субрахунку 401 «Статутний капітал»: за кредитом - збільшення статутного капіталу, за дебетом - зменшення (вилучення).

Сальдо на субрахунку 401 має відповідати розміру статутного капіталу, що зафіксований в установчих документах ТОВ. Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за видами капіталу за кожним засновником (учасником).

Заборгованість засновників щодо внесків в статутний капітал обліковують на рахунку 46 «Неоплачений капітал». За дебетом цього рахунку відображають заборгованість засновників (учасників) за внесками до статутного капіталу ТОВ, за кредитом — її погашення. Аналітичний облік ведуть за кожним засновником (учасником) ТОВ.

Податкові наслідки

Податок на прибуток

У бухобліку внески до статутного капіталу не впливають на доходи та витрати. Тож як майнові, так і грошові внески учасників не впливають на об'єкт оподаткування податком на прибуток. Податкові різниці не виникають.

Єдиний податок

Суми коштів та вартість майна, внесені засновниками або учасниками платника єдиного податку до статутного капіталу такого платника до складу доходу не включаються (пп. 8 п. 292.11 ПКУ).

ПДВ

Грошові кошти, що учасники вносять до статутного капіталу ТОВ в обмін на корпоративні права, не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів і послуг на митній території України (п. 185.1 ПКУ). Під постачанням товарів мають на увазі будь-яку передачу права розпоряджатися товарами як власник (пп. 14.1.191 ПКУ).

Якщо засновник - платник ПДВ вносить майно до статутного капіталу ТОВ, то така операція є постачанням та **оподатковується ПДВ** на загальних підставах. Якщо ТОВ, до статутного капіталу якого внесли ТМЦ, є платником ПДВ, то має право на податковий кредит на підставі податкової накладної, яку складає засновник і реєструє в ЄРПН.

Приклад. Відповідно до установчих документів розмір статутного капіталу ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» становить 1 000 000 грн. Засновники ТОВ:

- фізособа А (частка в статутному капіталі — 400 000 грн або 40 %);
- фізособа Б (частка в статутному капіталі — 300 000 грн або 30 %);
- ТОВ «ВЕЖА» (частка в статутному капіталі — 300 000 грн або 30 %).

Засновники зробили внески до статутного капіталу:

А — кошти на поточний рахунок в сумі 320 000 грн (залишок заборгованості – 80 000 грн);

Б — товари за узгодженою вартістю 300 000 грн (без ПДВ);

ТОВ «ВЕЖА» — торговельне обладнання за узгодженою вартістю 300 000 грн (у т. ч. ПДВ — 50 000 грн). Витрати на доставку і монтаж обладнання дорівнюють 15000 грн (без ПДВ).

Операції провели після реєстрації ТОВ платником ПДВ.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Сформовано (зареєстровано) статутний капітал на суму вкладів учасників: <ul style="list-style-type: none"> • Засновника А; • Засновника Б; • Засновника ТОВ «ВЕЖА» 	46/1 46/2 46/3	401/1 401/2 401/3	400 000 300 000 300 000
2	Отримали від Засновника А грошові кошти на поточний рахунок	311	46/1	320 000
3	Оприбутковано товари, отримані як вклад до	281	46/2	300 000

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
	статутного капіталу від Засновника Б			
4	Отримано обладнання як вклад до статутного капіталу від інвестора ТОВ «ВЕЖА» (за вартістю, погодженою засновниками)	152	46/3	250 000
5	Відобразили право на податковий кредит з ПДВ	6442	46/3	50 000
6	Нарахували податковий кредит з ПДВ згідно із зареєстрованою в ЄРПН податковою накладною	641/ПДВ	6442	50 000
7	Відобразили витрати на доставку і монтаж обладнання	152	631	15 000
8	Ввели обладнання в експлуатацію	104	152	265 000

Засновник - фізособа

Згідно з п.п. 165.1.44 ПКУ сума майнового і немайнового внеску платника ПДФО до статутного капіталу юрособи — емітента корпоративних прав в обмін на такі корпоративні права не включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу фізособи-інвестора.

Тобто вклади до статутного капіталу в будь-якій формі не оподатковуються ПДФО та ВЗ.

Але податківці консультують в ЗІР, що в 4 ДФ зазначають суми грошових коштів або майна, внесених фізичною особою до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права з ознакою доходу «178».

Облік іновалютних вкладів

Загальні правила інвестиційної діяльності нерезидентів на території України регулює Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII.

Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді конвертованої іноземної валюти (ст. 2 Закону № 93). Класифікатор іновалют відносить до конвертованих валюти першої і другої груп.

Статутний капітал відображається на субрахунку 401 «Статутний капітал».

Заборгованість іноземного засновника за внесками до статутного капіталу обліковують за дебетом рахунку 46 «Неоплачений капітал».

Внесок засновника-нерезидента до статутного капіталу ТОВ оцінюють і фіксують у статутних документах у гривні за курсом НБУ на дату підписання таких документів. Він не підлягає подальшій переоцінці у зв'язку зі зміною курсу іновалют (лист Мінфіну від 05.12.2013 № 31-08310-06-10/29025). Тобто, статутний капітал на субрахунку 401 «Статутний капітал» є немонетарною статтею балансу, а отже, за нею урсових різниць не виникає.

А ось заборгованість засновника-нерезидента на рахунку 46 є монетарною статтею балансу, якщо така заборгованість погашатиметься грошовими коштами в іноземній валюті.

За такою заборгованістю при зміні курсу НБУ необхідно визначати курсові різниці згідно п. 8 НП(С)БО 21):

- на дату повного або часткового погашення заборгованості;
- на дату балансу.

Курсові різниці, які виникають внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу, відображаються у складі додаткового капіталу.

При цьому такі курсові різниці відображаються на субрахунку 425 «Інший додатковий капітал» (лист Мінфіну від 19.11.2013 р. № 31-08410-07-16/33606): позитивна курсова різниця (курс НБУ підвищився) - Дт 46 — Кт 425, від'ємна (курс НБУ знизився) - Дт 425 — Кт 46.

Приклад. Відповідно до установчих документів розмір статутного капіталу ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» становить 200 000 грн. Засновники ТОВ:

- фізособа А-резидент (частка в статутному капіталі — 100 000 грн або 50 %);
- фізособа Б-нерезидент (частка в статутному капіталі — 100 000 грн або 50 %).

Установчі документи товариства підписано 25.03.2025 р. (курс НБУ- 45,0886 грн/€).

Передбачено, що нерезидент здійснюватиме внески у євро. Еквівалент частки статутного капіталу нерезидента на дату підписання установчих документів дорівнює 2 217,86 €.

Умовно, курс НБУ на 31.03.2025 р. - 45,5 грн/€, а на дату погашення заборгованості - 45,1 грн/€.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Сформовано (zareєстровано) статутний капітал на суму вкладів учасників: <ul style="list-style-type: none"> Засновника А; Засновника Б 	46/1 46/2	401/1 401/2	100 000 <u>2 217,86 €</u> 100 000 грн
2	Отримали від Засновника А грошові кошти на поточний рахунок	311	46/1	100 000
3	Відображено курсову різницю на дату балансу ($2\,217,86 \cdot 45,5 - 2\,217,86 \cdot 45,0886 = 100\,912,63 - 100\,000 = 912,63$)	46/2	425	912,63
4	Отримали від Засновника Б грошові кошти на поточний валютний рахунок	312	46/2	<u>2 217,86 €</u> 100 025,49 грн
5	Відображено курсову різницю на дату погашення заборгованості ($2\,217,86 \cdot 45,1 - 2\,217,86 \cdot 45,5 = 100\,025,49 - 100\,912,63 = -887,14$)	425	46/2	887,14

Збільшення статутного капіталу ТОВ

Можливість збільшення статутних капіталів товариств передбачено Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII.

Але перш ніж планувати збільшення розміру статутного капіталу необхідно перевірити виконання головної умови, що передує початку ініціювання такої процедури - *внесенні усіма учасниками своїх вкладів до статутного капіталу*. Статутний капітал не можна збільшувати, доки він не є повністю сформованим.

Як зазначено у ст. 16 Закону про ТОВ, *«збільшення статутного капіталу товариства, яке володіє часткою у власному статутному капіталі, не допускається»*.

Збільшення статутного капіталу ТОВ можливо здійснити у такі два способи:

- 1) за рахунок додаткових вкладів;
- 2) за рахунок нерозподіленого прибутку товариства.

Збільшення статутного капіталу шляхом додаткових вкладів допускається як завдяки додатковим вкладам діючих учасників товариства, так і завдяки додатковим вкладам третіх осіб (ч. 1 ст. 18 Закону про ТОВ).

Збільшення статутного капіталу ТОВ за рахунок додаткових вкладів відбувається в декілька етапів:

- планування збільшення розміру статутного капіталу;
- внесення додаткових вкладів учасниками;
- прийняття рішення Загальними зборами учасників товариства;
- внесення змін до ЄДР.

I ЕТАП: Загальні збори учасників ухвалюють попереднє рішення про залучення додаткових вкладів, в якому необхідно визначити:

- загальну суму збільшення статутного капіталу товариства;
- коефіцієнт відношення суми збільшення до розміру частки кожного учасника у статутному капіталі;
- запланований розмір статутного капіталу;
- конкретизування учасників товариства та/або третіх осіб, які вносять майно, та визначити його грошову оцінку, якщо учасники виявляють бажання вносити додаткові вклади у негрошовій формі;
- строк, протягом якого учасникам товариства необхідно внести додаткові вклади.

Попереднє рішення про залучення додаткових вкладів є внутрішнім документом товариства, його не потрібно буде надавати державному реєстратору.

II ЕТАП: *Внесення додаткових вкладів учасниками чи іншими особами*

Кожен учасник має переважне право зробити додатковий вклад у межах суми збільшення статутного капіталу пропорційно до його частки у статутному капіталі, якщо інше не встановлено в Статуті та в рішенні Загальних зборів учасників, що ухвалене ОДНОСТАЙНО.

Строк внесення додаткових вкладів не може перевищувати один рік з дня прийняття рішення про їх залучення, якщо інше не встановлено Статутом або ж рішенням Загальних зборів учасників, що ухвалене ОДНОСТАЙНО.

Треті особи та учасники товариства можуть вносити додаткові вклади протягом шести місяців після спливу строку для внесення додаткових вкладів учасниками, які мають намір реалізувати своє переважне право, якщо рішенням Загальних зборів учасників про залучення додаткових вкладів не встановлено менший строк.

III ЕТАП: Прийняття рішення загальними зборами учасників

Протягом 1-го місяця після спливу строку для внесення додаткових вкладів загальні збори учасників ухвалюють остаточне рішення про затвердження результатів внесення додаткових вкладів учасниками товариства та/або третіми особами, про затвердження розмірів часток учасників товариства та їх номінальної вартості, враховуючи фактично внесені ними додаткові вклади, та про затвердження збільшеного розміру статутного капіталу товариства.

Вказане рішення подається державному реєстратору та є підставою для внесення змін до відомостей в ЄДР щодо нового розміру статутного капіталу товариства і зміни відомостей про учасників.

Справжність підписів учасників на відповідному рішенні підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів.

IV ЕТАП: Державна реєстрація змін до статутного капіталу

Відповідно до ч. 5 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», для державної реєстрації змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю, державному реєстратору потрібно подати такі документи:

- заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі (форма 2);
- документ про сплату адміністративного збору;
- рішення загальних зборів учасників (рішення єдиного учасника) товариства з обмеженою відповідальністю про визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників (справжність підписів учасників, які голосували за рішення про внесення змін, засвідчується нотаріально з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів);
- примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) документа, що засвідчує повноваження представника засновника (учасника) юридичної особи — у разі участі представника засновника (учасника) юридичної особи у прийнятті рішення уповноваженим органом управління юридичної особи;
- примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) довіреності на подачу документів від імені товариства для внесення змін в ЄДР (якщо документи подає представник); довіреність від імені юридичної особи, стосовно якої вносяться зміни в ЄДР, має бути нотаріально посвідчена.

Бухоблік додаткових вкладів

Відповідно до Інструкції № 291 на субрахунок 404 "Внески до незареєстрованого статутного капіталу" відображаються внески, які надходять для формування статутного після його оголошення і до реєстрації відповідних змін до установчих документів. Сальдо субрахунку 404 після реєстрації статутного капіталу в установленому порядку списується у кореспонденції із кредитом субрахунку 401 "Статутний капітал", а у разі якщо підприємству відмовлено у реєстрації статутного капіталу, у кореспонденції з дебетом субрахунку 404 відображаються операції з повернення активів, які надходили як внески.

I ЕТАП: Загальні збори учасників ухвалюють попереднє рішення про залучення додаткових вкладів: Дт 46 — Кт 404.

II ЕТАП: Внесення додаткових вкладів: Дт 301, 311, 312, 20, 22, 28, 15 – Кт 46.

III ЕТАП: Прийняття рішення загальними зборами учасників про збільшення статутного капіталу.

IV ЕТАП: Державна реєстрація змін до статутного капіталу: Дт 404 — Кт 401.

Податкові наслідки збільшення статутного капіталу ТОВ за рахунок додаткових вкладів не відрізняються від наслідків первинного формування статутного капіталу.
Приклад. Відповідно до установчих документів розмір статутного капіталу ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» становить 100 000 грн. Єдиний засновник ТОВ - фізособа А (частка в статутному капіталі — 100 000 грн або 100 %). Засновником прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на 50 000 грн. Додатковий вклад засновник здійснив грошовими коштами на поточний рахунок. Внесено зміни до ЄДР про збільшення статутного капіталу.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Прийнято рішення про збільшення статутного капіталу за рахунок додаткових вкладів	46	404	50 000
2	Внесено додатковий вклад до статутного капіталу грошима на п/р	311	46	50 000
3	Зареєстровано в ЄДР збільшення розміру статутного капіталу	404	401	50 000

Збільшення статутного капіталу шляхом реінвестиції дивідендів

Приклад. Відповідно до установчих документів розмір статутного капіталу ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» становить 100 000 грн. Єдиний засновник ТОВ - фізособа А (частка в статутному капіталі — 100 000 грн або 100 %). Засновником прийнято рішення про нарахування дивідендів за 2024 рік в сумі 50 000 грн та збільшення статутного капіталу на 50 000 грн шляхом реінвестиції дивідендів. Внесено зміни до ЄДР про збільшення статутного капіталу.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Нараховані дивіденди засновнику-фізособі. ПДФО та ВЗ не утримують із суми нарахованих дивідендів у разі їх реінвестиції, коли суму дивідендів не виплачують учасникам, а спрямовують на збільшення статутного капіталу (пп. 165.1.18 ПКУ). Умова: таке нарахування не змінює пропорцій участі всіх учасників у статутному капіталі емітента	443	671	50 000
2	Прийнято рішення про збільшення статутного капіталу за рахунок реінвестиції дивідендів	46	404	50 000
3	Направлено дивіденди, що підлягають виплаті учаснику, на збільшення статутного капіталу	671	46	50 000
4	Зареєстровано в ЄДР збільшення розміру статутного капіталу	404	401	50 000

Зменшення статутного капіталу з поверненням внесків засновникам:

1. Протокол загальних зборів про зменшення статутного капіталу
2. Повідомлення кредиторів
3. Внесення змін до ЄДР.

Для відображення в бухобліку зменшення статутного капіталу складаємо бухдовідку.

Приклад. Відповідно до установчих документів розмір статутного капіталу ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» становить 200 000 грн. Засновники ТОВ:

- фізособа А (частка в статутному капіталі — 120 000 грн або 60 %);
- фізособа Б (частка в статутному капіталі — 80 000 грн або 40 %).

Засновники ТОВ «ДОБРИ СПРАВИ» прийняли рішення про зменшення статутного капіталу та повернення внесків всім учасникам на загальну суму 100 000 грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Набрало чинності рішення про зменшення розміру статутного капіталу: -на долю учасника А -на долю учасника Б	401/1	672/1	60 000
		401/2	672/2	40 000
2	Повернули внески учасникам: - А - Б	672/1	311	60 000
		672/2	311	40 000

Податкові наслідки

Податок на прибуток

ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на різниці у разі зменшення статутного капіталу.

ПДВ

Операції з часткового повернення товариством засновнику статутного капіталу у вигляді коштів не є об'єктом оподаткування ПДВ. Водночас операція з часткового повернення товариством засновнику статутного капіталу у вигляді майна підпадає під визначення об'єкта оподаткування ПДВ та має оподатковуватись ПДВ на загальних підставах за основною ставкою. База оподаткування визначається як договірна, але не нижча від ціни придбання ТМЦ (для ОЗ — не нижче від балансової бухвартості на початок місяця передання).

ПДФО та військовий збір

До загального оподаткованого доходу платника входить, зокрема, інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій із корпоративними правами (п. 164.2.9ПКУ). Розмір інвестиційного прибутку дорівнює різниці між доходом від продажу інвестиційного активу та витратами на його придбання.

Відповідно до пп. 170.2.2 ПКУ повернення платнику податку коштів або майна, попередньо внесених ним до статутного капіталу емітента корпоративних прав, у разі у разі виходу такого платника податку з числа засновників (учасників) такого емітента, **зменшення статутного капіталу такого емітента** чи ліквідації такого емітента **є продажем інвестиційного активу**.

А внесення коштів або майна платником податку до статутного капіталу підприємства на обмін емітованими корпоративними правами вважається **придбанням інвестиційного активу**.

Оподаткування інвестприбутку: ПДФО – 18%, ВЗ – 5%.

У випадку, якщо витрати на придбання інвестиційного активу перевищують дохід від його продажу, утворюється інвестиційний збиток (п. 170.2.3 ПК). Якщо ці показники рівні, інвестиційний прибуток дорівнює нулю, і у такому випадку об'єкт оподаткування ПДФО не виникає.

При виплаті частки майна учаснику ТОВ емітент корпоративних прав, хоча є податковим агентом, не зобов'язаний утримувати ПДФО та військовий збір. Проте необхідно відзначити повернення майна 4 ДФ із ознакою доходу "112".

Фізична особа - учасник ТОВ самостійно обліковує фінансовий результат операцій з інвестиційними активами окремо від інших доходів і витрат (п. 170.2.1 ПКУ). Для цього вона подає декларацію про майновий стан і доходи за підсумками року і сплачує визначену в декларації суму зобов'язань з ПДФО та ВЗ.

Вихід учасника з ТОВ

Процедуру виходу учасника з ТОВ регулює стаття 24 Закону про ТОВ.

Учасник, чия частка у статутному капіталі ТОВ становить менше 50%, може вийти з товариства без згоди інших учасників, чия частка – 50% і більше – виключно за згодою інших учасників у нотаріальній формі.

Для отримання згоди учасник подає іншим заяву, на яку протягом місяця останні повинні надати згоду. Інакше згода вважатиметься відсутньою і право на вихід учаснику не наданим.

Вихід учасника з часткою менше 50% здійснюється за його самостійним рішенням.

Для виходу з ТОВ учасник подає безпосередньо державному реєстраторові:

– заяву про реєстрацію змін до відомостей про ТОВ в ЄДР;

– заяву про вихід з ТОВ з засвідченим нотаріально власним підписом.

У день реєстрації змін до відомостей про ТОВ в ЄДР держреєстратор надає/надсилає з описом вкладення та електронною поштою виписку заявнику, товариству, іншим учасникам ТОВ до проведення реєстраційної дії.

Датою виходу учасника з ТОВ вважається день державної реєстрації виходу.

Сума до виплати учаснику при виході з ТОВ розраховується на день, що передував дню подання останнім заяви про вихід держреєстратору, якщо інше не встановлено одностайно всіма учасниками у статуті.

Законом на ТОВ покладено обов'язок повідомити колишньому учаснику вартість його частки, її обґрунтований розрахунок та копії документів для такого розрахунку – протягом 30 днів. Відлік ведеться з дня, коли товариство отримало виписку про зміну складу учасників від суб'єкта державної реєстрації, чи, якщо належно надіслану виписку не отримано, – з дня, коли не відбулася доставка пошти, оскільки ТОВ могло в цей день дізнатися про зміни.

ТОВ зобов'язане надавати вибулому учаснику доступ до будь-яких документів і фінансової звітності, необхідних для розрахунку вартості його частки.

Строк для виплати учаснику товариством – 1 рік з дня виходу, якщо інше не встановлено одностайно погодженим всіма учасниками статутом в редакції на такий день.

Вартість частки учасника визначається виходячи з ринкової вартості сукупності всіх часток учасників Товариства пропорційно до розміру частки такого учасника.

Вартість частки Учасника Товариства, що підлягає виплаті **має відповідати ринковій вартості активів Товариства за вирахуванням ринкової вартості його зобов'язання (тобто вартості чистих активів ТОВ), пропорційній до частки учасника в статутному капіталі товариства.**

Таку оцінку може здійснити сам бухгалтер, склавши баланс на відповідну дату. Чинне законодавство не вимагає проведення незалежної (експертної) оцінки за винятком випадку, коли у ТОВ є частка державного або комунального майна.

Чисті активи = Активи – Зобов'язання = Власний капітал (рядок 1495 Балансу).

За погодженням учасника товариства, який вийшов, та Товариства зобов'язання зі сплати грошових коштів може бути замінено зобов'язанням із передачі іншого майна.

Бухоблік виходу учасника з ТОВ

Виплата учаснику більше, ніж номінал частки

На вартість частки, що підлягає виплаті учаснику проводка: Дт 452 “Вилучені вклади і паї” -Кт 672 “Розрахунки за іншими виплатами”.

Після цього суму з Кт 452 слід списуватися для зменшення власного капіталу в такій послідовності:

1. Спочатку на статутний капітал в межах внеску учасника (субрахунок 401);
2. Потім на додатково вкладений капітал, якщо сума виплати перевищує розмір частки учасника у статутному капіталі (субрахунок 422 “Інший вкладений капітал”);
3. На нерозподілений прибуток, якщо залишку додаткового капіталу не вистачило або він нульовий (субрахунок 441). Якщо нерозподілений прибуток відсутній і підприємство має збиток, тоді необхідно збільшити непокритий збиток (субрахунок 442).

Ця послідовність зменшення частин власного капіталу передбачена НП(С)БО 13 “Фінансові інструменти”.

Приклад. Виплата учаснику більше, ніж номінал частки.

Статутний капітал ТОВ - 100000 грн. Частка вихідного учасника в статутному капіталі - 20000 грн (20 %).

Сума до виплати учаснику — 45000 грн. Виплата здійснюється грошовими коштами на рахунок учасника в сумі 15000 грн; товаром на суму 30000 грн (у т.ч. ПДВ 20 % — 5000 грн).

Сальдо Кт 422 на дату виходу учасника - 8000 грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Прийнято рішення про вихід учасника з ТОВ, відображено заборгованість перед вихідним учасником	452	672	45000
2	Зменшено статутний капітал у зв'язку з виходом учасника (в межах вартості частки за номіналом)	401	452	20000
3	Списано суму перевищення виплати над номіналом частки:			
	— за рахунок додаткового капіталу (в межах сальдо Кт 422)	422	452	8000
	— за рахунок нерозподіленого прибутку (45000 грн - 20000 грн - 8000 грн)	441	452	17000

4	Здійснено розрахунок з учасником грошовими коштами	672	311	15000
5	Здійснено розрахунок з учасником товаром:			
	передано товар	672	702	30000
	нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	6432	5000
	зарєєстровано ПН в ЄРПН	6432	641/ПДВ	5000
	списано собівартість переданого товару	902	281	Σ

Виплата учаснику менше, ніж номінал частки

На вартість частки, що підлягає виплаті учаснику проводка: Дт 452 “Вилучені вклади і паї” -Кт 672 “Розрахунки за іншими виплатами”.

Суму зменшення статутного капіталу у зв'язку з виходом учасника відображають за дебетом субрахунку 401 в кореспонденції з кредитом субрахунку 452 на суму до виплати учаснику та з кредитом субрахунку 422 на різницю між номінальною вартістю частки і сумою до виплати.

Приклад. Виплата учаснику менше, ніж номінал частки. Статутний капітал ТОВ - 100000 грн. Частка вихідного учасника в статутному капіталі - 20000 грн (20 %).

Сума до виплати учаснику — 15000 грн. Виплата здійснюється грошовими коштами на рахунок учасника в сумі 15000 грн.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Прийнято рішення про вихід учасника з ТОВ, відображено заборгованість перед вихідним учасником	452	672	15000
2	Зменшено статутний капітал у зв'язку з виходом учасника (на номінал частки, що не перевищує суми виплати учаснику)	401	452	15000
3	Зменшено статутний капітал на різницю між номінальною вартістю частки і сумою виплати	401	422	5000
4	Здійснено розрахунок з учасником грошовими коштами	672	311	15000

Приклад. Вихід учасника, який не вніс вклад до статутного капіталу. Статутний капітал ТОВ - 100000 грн. Частка учасника в статутному капіталі - 20000 грн (20 %). Учасник не вніс свого вкладу до статутного капіталу ТОВ у встановлений законодавством строк. Загальні збори ТОВ прийняли рішення про виключення його зі складу учасників та зменшення статутного капіталу.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухоблік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено зменшення статутного капіталу на невнесену частку	401	46	20000

Податкові наслідки

Податок на прибуток

ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на різниці у разі зменшення статутного капіталу при виході учасника. Все як в бухобліку.

ПДВ

Операції з повернення товариством засновнику статутного капіталу у вигляді коштів не є об'єктом оподаткування ПДВ. Водночас операція з часткового повернення товариством засновнику статутного капіталу у вигляді майна підпадає під визначення об'єкта оподаткування ПДВ та має оподатковуватись ПДВ на загальних підставах за основною ставкою. База оподаткування визначається як договірна, але не нижча від ціни придбання ТМЦ (для ОЗ — не нижче від балансової бухвартості на початок місяця передання).

ПДФО та військовий збір

До загального оподаткованого доходу платника входить, зокрема, інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій із корпоративними правами (п. 164.2.9ПКУ). Розмір інвестиційного прибутку дорівнює різниці між доходом від продажу інвестиційного активу та витратами на його придбання.

Відповідно до пп. 170.2.2 ПКУ повернення платнику податку коштів або майна, попередньо внесених ним до статутного капіталу емітента корпоративних прав, у разі **у разі виходу такого платника податку з числа засновників (учасників) такого емітента**, зменшення статутного капіталу такого емітента чи ліквідації такого емітента **є продажем інвестиційного активу**.

А внесення коштів або майна платником податку до статутного капіталу підприємства на обмін емітованими корпоративними правами вважається **придбанням інвестиційного активу**.

Оподаткування інвестприбутку: ПДФО – 18%, ВЗ – 5%.

У випадку, якщо витрати на придбання інвестиційного активу перевищують дохід від його продажу, утворюється інвестиційний збиток (п. 170.2.3 ПК). Якщо ці показники рівні, інвестиційний прибуток дорівнює нулю, і у такому випадку об'єкт оподаткування ПДФО не виникає.

При виплаті частки майна учаснику ТОВ емітент корпоративних прав, хоча є податковим агентом, не зобов'язаний утримувати ПДФО та військовий збір. Проте необхідно відзначити повернення майна 4 ДФ із ознакою доходу "112".

Фізична особа - учасник ТОВ самостійно обліковує фінансовий результат операцій з інвестиційними активами окремо від інших доходів і витрат (п. 170.2.1 ПКУ). Для

цього вона подає декларацію про майновий стан і доходи за підсумками року і сплачує визначену в декларації суму зобов'язань з ПДФО та ВЗ.

Зміна складу засновників ТОВ в результаті продажу корпоративних прав

Якщо зміна складу засновників ТОВ відбувається в результаті того, що попередній засновник продав свою частку іншому або новому засновнику, то ця операція відбувається виключно між засновниками і самого ТОВ не стосується. Податкові наслідки виникають у самих засновників і ніяк не впливають на ТОВ.

В бухобліку ТОВ нічого не змінюється, крім аналітики на субрахунку **401** на дату внесення змін до ЄДР: Дт 401 «Попередній засновник» - Кт 401 «Новий засновник».

AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS

(050) 334 35 62
(067) 323 57 71

Онлайн-школа бухгалтерії AVS

AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS
AVS AVS AVS AVS AVS